

Lados Dóra Rozália
Az 1928. évi XL. törvénycikk jogintézményeinek megjelenése napjaink
nyugdíjbiztosítási rendszerében

Magyarország Alaptörvénye

XIX. cikk

(1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, özvegység, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.

(2) Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászorulóknak esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.

(3) Törvény a szociális intézkedések jellegét és mértékét a szociális intézkedést igénybe vevő személynek a közösség számára hasznos tevékenységéhez igazodóan is megállapíthatja.

(4) Magyarország az időskori megélhetés biztosítását a társadalmi szolidaritáson alapuló egységes állami nyugdíjrendszer fenntartásával és önkéntesen létrehozott társadalmi intézmények működésének lehetővé tételével segíti elő. Törvény az állami nyugdíjra való jogosultság feltételeit a nők fokozott védelmének követelményére tekintettel is megállapíthatja.

1928. évi XL. törvénycikk az öregség, rokkantság, özvegység és árvaság esetére szóló kötelező biztosításról

15. § Öregség és rokkantság esetére önkéntesen biztosíthatók nemre és állampolgárságra való tekintet nélkül azok, akik betegség esetére önkéntesen biztosíthatók (1927:XXI. tc. 11. §-a).

16. § Akinek e törvény alapján keletkezett biztosítási kötelezettsége megszűnik, biztosítását önkéntes továbbfizetéssel korára való tekintet nélkül és orvosi vizsgálat nélkül is folytathatja, ha a kötelezettség megszűnésétől számított három hónapon belül a biztosítás fenntartására irányuló szándékát az intézetnél bejelenti és a járulékot ő vagy munkaadója legalább négy hétre előre lerója.

17. § ...magukat öregség, rokkantság, özvegység és árvaság esetére önként biztosíthatják

1. önálló iparosok...

2. minden kereskedő...

3. a törvényesen bevett és a törvényesen elismert vallásfelekezetek leköszönteinek és egyéb alkalmazottai, továbbá a szerzetesrendek és társulatok

4. a m. kir. Honvédség, a m. kir. vámőrség és a m. kir. folyamőrség legénységi állományának tagjai

5. a közjegyzőjelöltek és az ügyvédjelöltek

6. a 4. §-ban megjelöltek közül azok, akiknek a javadalmazása a havi 500 pengő, illetőleg az évi 6000 pengő összeget meghaladja, de javadalmazásuk a havi 1000 pengő, illetőleg az évi 12,00 pengő összeget nem haladja meg

7. az önálló okleveles szülésznők

8. a biztosításra kötelezett vállalatban, üzemben, hivatalban, foglalkozásban vagy háztartásban segítő, biztosításra nem kötelezett családtagok

9. a bírósági végrehajtók

10. a többi cégnek dolgozó ügynökök, kirakatrendezők, órabéres levelezők és hangszerhangolók, ha a biztosítási kötelezettség reájuk nem terjed ki;

11. a háztartási alkalmazottak és a 8. § első bekezdésének 1. pontjában megjelölt egyéb munkavállalók mindaddig, míg a 8. § negyedik bekezdése alapján biztosítási kötelezettségük függőben van.

18. § A 15. és 17. §-ban megadott önkéntes biztosítási jogosultság csak azokra terjed ki, akik 55. életévük betöltése előtt jelentették be, hogy önkéntesen kívánják magukat öregség és rokkantság esetére biztosítani, feltéve, hogy az intézet által foganatosított orvosi vizsgálat egészségi állapotukat az önkéntes biztosításra alkalmasnak találta.

22. § (5) Az e törvény alapján biztosításra kötelezett magát az intézetnél önkéntesen magasabb szolgáltatásra is biztosíthatja, mint amennyire e törvény rendelkezései a biztosítást kötelezővé teszik...A tényleges javadalmazás alapulvételével történő járulékfizetés esetén a biztosításra kötelezett magát önkéntesen a kötelező egy és egynegyedére, másfélszeresére vagy kétszeresére biztosíthatja.

22. § (6) Az előbbi bekezdéssel szabályozott önkéntes többletbiztosítás esetén a kötelező biztosítás járuléktételét meghaladó járuléktöbblet, a munkaadóval történt ellenkező szerződészerű megállapodás hiányában, kizárólag a biztosítottat terheli.

22. § (7) Önkéntes többletbiztosítást az intézettel csak az köthet, akinek egészségi állapotát a kötelező előzetes orvosi vizsgálat az önkéntes többletbiztosításra alkalmasnak találta és 55. életévét még nem töltötte be.

1928. évi XL. törvénycikk általános indokolása

„Az eszményi biztosítás tagadhatatlanul az önkéntes biztosítás. Megvalósításának előfeltétele azonban olyan eszményi társadalom, amelynek minden tagja abban az anyagi helyzetben van, hogy a jelen elsődleges szükségleteinek fedezése mellett még tartalékolhat a jövő számára is és az értelmi fejlettségének okán előreláthatja és remélheti a jövőben rejlő életkockázatokat...megállapíthatjuk, hogy az öregség, özvegység és árvaság esetére szóló biztosítás ideáltípusa az a biztosítási rendszer, amely általános, önkéntes és szolgáltatásai fedezik a létminimum biztosításával járó szükségletek kielégítésének a költségeit...beláthatjuk, hogy ez is, mint minden ideáltípus, elérhetetlen és csak azért értékes, mert lehetővé teszi számunkra, hogy a társadalmi fejlődés útjain haladva, egy eszménynek, elismert rendszernek a megközelítésére törekedjünk.”

1997. évi LXXX. törvény a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről

34. § (1) Az a belföldi nagykorú személy, aki nem magán-nyugdíjpénztári tag és nem saját jogú nyugdíjas, és

a) aki az 5. § és 13. §-ban említett biztosítási kötelezettséggel járó jogviszonyban nem áll, illetőleg akire a 11. § szerint a biztosítás nem terjed ki,

b) akinek biztosítása szünetel,

nyugellátásra jogosító szolgálati idő és nyugdíjalapot képező jövedelem szerzése céljából 34 százalék nyugdíj-biztosítási és nyugdíjjárulék fizetésének vállalása mellett megállapodást köthet.

34. § (13) A nyugellátásra jogosító szolgálati idő és nyugdíjalapot képező jövedelem, illetőleg a szolgálati idő, valamint az egészségügyi szolgáltatás megszerzése érdekében kötött megállapodást a kedvezményezett személy javára a járulékfizetés átvállalásával más személy vagy is szerv is megkötheti.